

TÜRK İNKILÂBINI HAZIRLAYAN SEBEPLER

1 .OSMANLI
DEVLETİ'NİN YIKILIŞI

2. XIX YÜZYIL'DA
OSMANLI
DEVLETİ'NDE YENİLİK
HAREKETLERİ

3. OSMANLI
DEVLETİ'NİN SON
DÖNEMİNDE DEVLETİ
KURTARMAYA
YÖNELİK FİKİR
AKIMLARI

OSMANLI DEVLETİ'NİN YIKILIŞI

- **İÇ SEBEPLER**

- *Mülkî İdarenin Bozulması*
- *Ordu Teşkilatının Bozulması*
- *İlmiye Teşkilatının Yetersiz Kalışı*
- *Adliye Mekanizmasının Çöküşü*
- *Ekonomik Yapının Bozulması*
- *Azınlıkların Devlet Aleyhindeki Faaliyetleri*

OSMANLI DEVLETİ'NİN YIKILIŞI

• DIŞ SEBEPLER

- *Batı'da Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform Hareketleri ve Bunların Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri*
- *Kapitülasyonlar ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri*
- *Sanayi İnkılâbı ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri*
- *Fransız İnkılâbının Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri*
- *Osmanlı Devletinin Jeopolitik Konumu*
- *Büyük Devletlerin Osmanlı Devleti Üzerindeki Emelleri ve Uyguladıkları Baskı Metotları*

XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE YENİLİK HAREKETLERİ

- III. Selim ve Nizam-ı Cedid
- II. Mahmud'un Islahatları
- Tanzimat Fermanı (3 Kasım 1839)
- Islahat Fermanı (28 Şubat 1856)
- I. Meşrutiyet (23 Aralık 1876)
- II. Meşrutiyet (23 Temmuz 1908)

**OSMANLI
DEVLETİ'NİN
SON DÖNEMİNDE
DEVLETİ
KURTARMAYA
YÖNELİK FİKİR
AKIMLARI**

- Osmanlıcılık
- İslamcılık
- Türkçülük

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

- **Birinci Dünya Savaşı Öncesinde
Siyasî ve Askerî Gelişmeler**
 - İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Kuruluşu ve İktidara Gelmesi
 - Trablusgarp Savaşı
 - Balkan Savaşları

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

- **Birinci Dünya Savaşı ve Osmanlı Devletinin Yıkılışı**
 - Savaşın sebepleri
 - *Siyasi ve Askeri Sebepler*
 - *Ekonomik Yayılma ve Sömürgecilik*
 - *Avrupa'da Alman-Fransız, Balkanlarda Rus-Avusturya Rekabeti*
 - *Dinî ve Kültürel Yayılma*
 - *Milliyetçilik*
 - *Hanedan Çekişmeleri*
 - *Osmanlı Devleti'ni Paylaşma İsteği*

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

- Birinci Dünya Savaşının Başlaması ve Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girişi
 - *Birinci Dünya Savaşında Türk Cepheleeri*
 - *Kafkas Cephesi*
 - *Kanal Cephesi*
 - *Filistin Cephesi*
 - *Irak Cephesi*
 - *Galiçya-Makedonya Cephesi*
 - *Çanakkale Cephesi*

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

- Osmanlı Devleti'ni Paylaşma Projeleri
 - *İstanbul Anlaşması*
 - *Londra Sözleşmesi*
 - *Sykes-Picot Anlaşması*
 - *St. Jean de Maurienne Anlaşması*

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

- Birinci Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi ve Yapılan Antlaşmalar
 - *Rusya'nın Savaştan Çekilmesi ve Brest-Litovsk Antlaşması*
 - *Romanya'nın Savaştan Çekilmesi ve Bükreş Barış Antlaşması*
 - *Bulgaristan'ın Savaştan Çekilmesi*
 - *Avusturya-Macaristan'ın Savaştan Çekilmesi ve Barış İmzalaması*
 - *Almanya'nın Mütareke ve Barış İmzalaması*
 - *Osmanlı Devleti'nin Savaştan Çekilmesi ve Ateşkes İmzalaması*
 - *Mondros Mütarekesi'nin Uygulanışı ve İlk İşgaller*

I. OSMANLI DEVLETİ'NİN YIKILIŞI

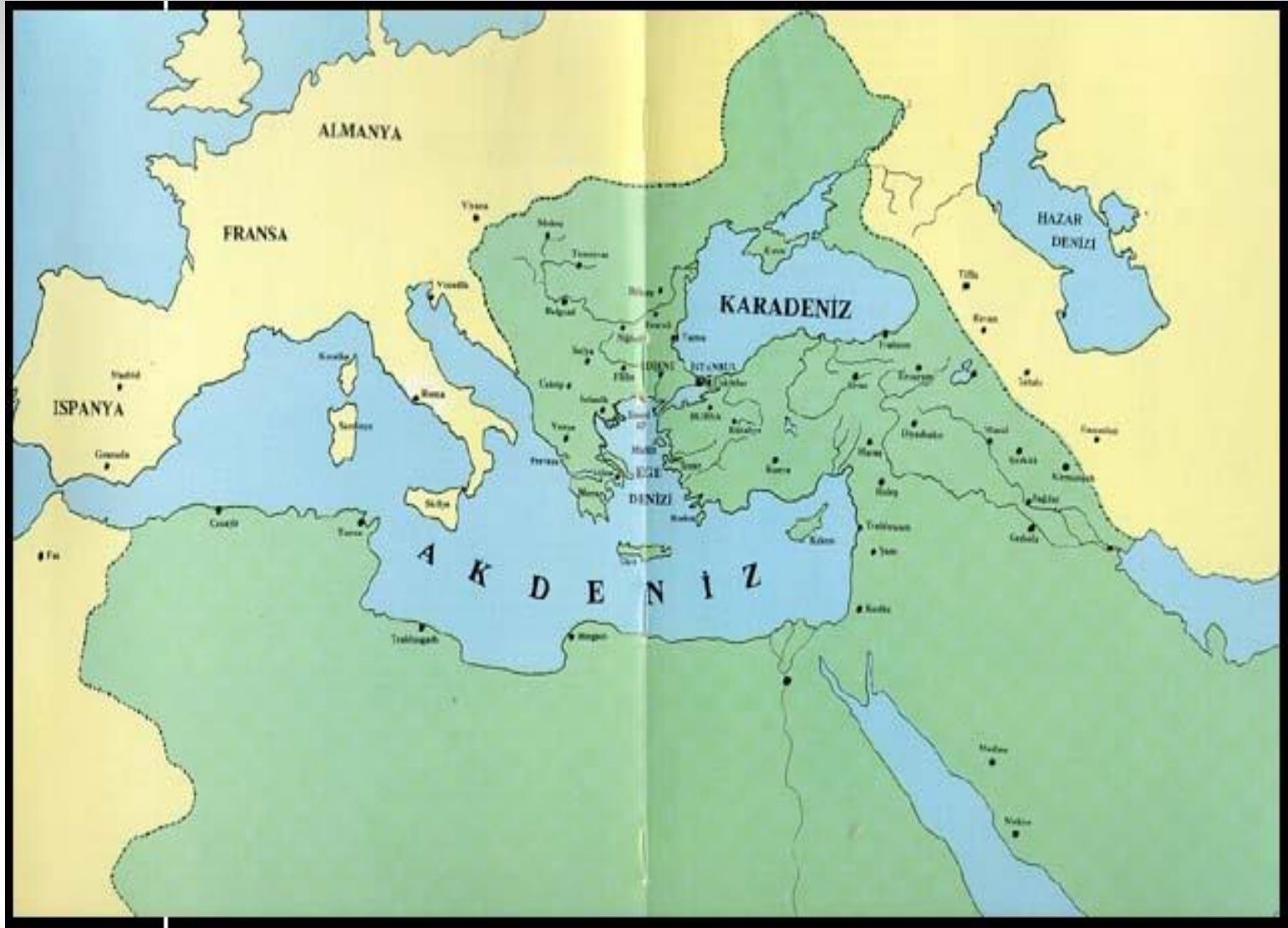
Türklerin tarih boyunca kurdukları en büyük devletlerden biri olan Osmanlı Devleti, XIII. yüzyılın sonlarında Kuzeybatı Anadolu'da kurulmuştur.

Türkiye Selçuklularının bir uç beyliği iken, Marmara kıyılarında Bizans'a doğru gelişme şansı elde etmiş, kısa zamanda kuruluşunu tamamlayıp, kuruluşundan bir buçuk asır sonra İstanbul'u fethederek bir cihan devleti haline gelmiştir.

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren çok hızlı bir gelişme göstermiştir. Bunun sebepleri uygulanan şuurlu bir politika, disiplinli ve güçlü bir askerî teşkilat, idarî siyasetteki incelik, âdilâne davranış ve taassuptan uzak, hoşgörüye dayanan bir din anlayışıdır. Yani devlet sağlam temeller üzerine oturtulmuştur.

Kuruluş Devrinde Osmanlı Beyliği'nin Sınırları

***Kanunî Sultan Süleyman Zamanında
Osmanlı Devleti'nin Sınırları***

Zirve dönemlerinde devrinin tek süper devleti olan Osmanlı Devleti daha sonraları Avrupa'da meydana gelen Rönesans, Reform, Fransız İnkılâbı gibi gelişmelere ayak uyduramamıştır.

Yeniçağ'ın en büyük dünya devleti, Yakınçağ'da hızlı bir gerilemenin içine girmiş ve XX. yüzyılın başlarında da çöküşle karşı karşıya kalmıştır. Osmanlı Devleti'nin gerileme nedenleri iç ve dış nedenler olarak iki ana başlık altında incelenebilir.

İç Sebepler

1. Mülkî İdarenin Bozulması: Osmanlı Devleti, eski Türk hakimiyet telakkisine göre yönetiliyordu. İktidar, yani yönetme işi hanedan üyelerinin ortak sorumluluğundaydı. Baştaki hükümdar, kendisinden sonra tahta geçebilecek veliahdı tayin edebilir. Fakat öldükten sonra hanedan üyelerinin her biri, taht üzerinde hak iddia edip mücadele eder ve iktidara sahip olabilirlerdi.

İlerleyen dönemlerde bu usul değiştirilerek yerine “*ekberiyet*” yani hanedanın en büyük erkeğinin tahta geçirilmesi sistemi getirilmiştir. Bu sistem taht kavgalarını önlemiş, fakat iktidara gelişte sadece yaşın ölçü olması, şahsî yeteneklere bakılmaması, yetersiz hanedan üyelerinin de devletin başına gelmesine sebep olmuştur.

*Ekber sistemi ve kafes usulünü
getiren padişah I. Ahmed*

Ayrıca Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde şehzadeler sarayda iyi bir eğitim aldıktan sonra, sancakların başına yönetici olarak gönderildi. Ancak XVII. yüzyıl başlarında şehzadelerin sancaklara gönderilmemesi (kafes usulü) kararı ile birlikte padişahların iyi yetişememesi sorunu ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak devlet kademesindeki yeteneksiz kişilerin amirliği, sevk ve idaresi yukarıdan aşağıya doğru mülki idarenin tüm kademelerini- vezirlik, divan teşkilatı, eyalet teşkilatı vs. teşkilatların bozulmasına sebep olmuştur. Bu da umumi bir çöküntüye yol açmıştır.

2. Ordu Teşkilatının Bozulması: Osmanlı ordusu başlangıçta yaya ve müsellemlerden (atlı) oluşan, savaş zamanlarında toplanan bir uç beyliği ordusu niteliğindeydi. Devlet tam manasıyla tekamül ettiğinde ise Osmanlı kara ordusu Yeniçeri Ocağı (Kapıkulu) ve Tımarlı Sipahiler olmak üzere iki kısımdan oluşuyordu.

Sonraki yüzyıllarda her iki kısım askerî birlik de çağın gerektirdiği yeniliklere ayak uyduramamışlardır. Bilhassa XIX. yüzyılda Osmanlı Ordusu eski savaş gücünü kaybetmiş, disiplinsiz, amirine başkaldıran yenilik denemelerine set olan bir insan grubu görünümünü almıştır.

Özellikle Yeniçeri teşkilatı düşmandan çok kendi yönetimini ve halkı korkutan bir ordu hüviyetine bürünmüştür. Dirlik denen toprak sisteminin bozulması Tımarlı Sipahilerin askerî gücünü azaltmıştır.

Preveze deniz zaferiyle Akdeniz'de en üstün güç haline gelen Osmanlı donanması ise teknolojik olarak Avrupa ile yarışamayarak XVII. yüzyılda gerilemiş ve XIX. yüzyılda çöküşü yaşamıştır.

Yeniçeri Ordusunun gerçekleştirdiği bir savaş sahnesi

Yeniçağ'da dünyanın en büyük ordusu olan Osmanlı ordusunun gerilemesinin başlıca sebepleri şunlardır:

- ❖ Osmanlı Devleti'nin, kuruluş yıllarındaki dinamizmini devam ettirememesi, bunun sonucunda gelişen Avrupa orduları karşısında yetersiz kalması,
- ❖ Sanayi inkılabı sayesinde Avrupa orduları ateşli silahlarla donatılırken, Osmanlı Devleti'nin bu konuda gerekli dönüşümü göstermemesi,
- ❖ Alınan yenilgilerin ordunun bünyesinde moral çöküntüsü meydana getirmesi.

Özellikle III. Selim ve II. Mahmud dönemlerinde yeni ordu düzenlemelerine gidilmesine ve 1826'de Yeniçeri Ocağı kaldırılmasına rağmen Osmanlı ordusu kendini toparlayarak bir daha eski gücüne kavuşamamıştır.

3. İlmiye Teşkilatının Yetersiz Kalışı: Osmanlı İlmiye Teşkilatı XV. ve XVI. yüzyıllarda çağdaşlarına göre oldukça ileri bir seviyedeydi. Fatih döneminde Osmanlı medreseleri dinî ilimlerin yanı sıra pozitif ilimlere yer veren zengin ve güçlü bir kurumdu.

Şeyhülislam

Baş çuhadar

Ders vekili

Vakayici

Osmanlı İlmiye Sınıfını Temsilen Bir Resim

Osmanlı ilmiye teşkilatı, XVIII. ve XIX. yüzyıla gelindiğinde çok farklı bir mahiyet almıştır. Zamanın şartlarına göre Avrupa'daki ilmî gelişmeleri takip edemediği gibi, büyük program değişikliğine uğrayarak kendi sahip olduklarını da kaybetmiştir.

Ders programlarında pozitif ilimlere yok denecek kadar az yer vermiştir. Bu da devlet idaresinde görev alan şahısların yetişmesini olumsuz yönde etkilemiştir.

Medrese zamanla ilimle değil siyasetle uğraşmaya başlamıştır. Ulemâ sınıfı, maddî ve siyasî menfaatler elde etmek için ilmi, sanatı ve medreseyi vasıta olarak kullanmış, ilmî payeler rüşvetle elde edilmeye başlanmıştır. Bu şekilde çöken medrese, kendisiyle birlikte devleti ve toplumu da çöküşe sürüklemiştir.

4. Adliye

Mekanizmasının Çöküşü:

Devlet hayatında adaletin büyük yeri vardır. Osmanlı Devleti'nin büyümesinde adalet mekanizmasının da büyük rolü olmuştur.

XIX. yüzyılda ise, Osmanlı ülkesinde adaletin yerini rüşvet, adam kayırma ve menfaat almıştır. Osmanlı Devleti'nde adaletin yara alışı bu devlette sosyal patlamalar meydana getirmemiş, fakat devlet hızlı bir çöküş dönemine girmiştir.

5. Ekonomik Yapının Bozulması:

Osmanlı ekonomisi, büyük ölçüde zirai ekonomiye dayanıyordu. Devlet, yükselme devirlerinde oldukça iyi işleyen bir maliye sistemine sahipti. Özellikle vergi, ticaret, liman-gümrük gelirleri ve savaş ganimetleri hazineye ciddi gelir sağlıyordu.

Fakat yakınçağda diğer konulardaki gerilemeye paralel olarak Osmanlı ekonomisinde büyük bir gerileme baş göstermiş, devlet son zamanlarında iflasla karşı karşıya kalmıştır. Bunun belli başlı sebepleri şunlardır:

- ❖ Başlangıçta Fransa'ya daha sonra neredeyse tüm Avrupalı devletlere verilen kapitülasyon denilen ticari imtiyazlar,
- ❖ Batı'daki Sanayi İnkılâbı'nın Osmanlı Devleti'nde gerçekleştirilememesi,
- ❖ Kaybedilen savaşlarla ödenen tazminatlar ve artan askerî giderler,
- ❖ Dış borçların ödenememesi sonucunda kurulan Duyun-u Umumiye Teşkilatı,
- ❖ Artan rüşvet ve suiistimal olayları ve devlet adamlarının bu alandaki yetersizlikleri,
- ❖ Dirlik sisteminin bozulması sebebiyle ziraî faaliyetlerin aksaması ve devletin vergi toplayamaz hale gelmesi,
- ❖ Coğrafya Keşifleri sonucu dünya ticaret yollarının değişmesi ve Osmanlı ülkesinin daha önce elinde tuttuğu ticari avantajları kaybetmesi.

6. Azınlıkların Devlet Aleyhindeki Faaliyetleri:

Osmanlı Devleti'nin idaresi altında değişik din ve milliyetlere mensup pek çok topluluk yaşamaktaydı. Bu toplulukların her biri Osmanlı çatısı altında olmaktan memnunnlardı. Fakat Yakınçağ'da Avrupa ülkelerinin kuvvetlenmesi ve Osmanlı azınlıklarına el atmaları, bu toplulukların devlet aleyhinde faaliyetlerine neden oldu. Fransız İhtilali ile yayılan milliyetçilik fikirlerinin etkileri ve Rusya'nın kışkırtmalarıyla önce Balkan milletleri istiklal mücadelesine giriştiler.

Ermeniler kurmuş oldukları Daşnak ve Hınçak adlı silahlı mücadeleyi göze alan cemiyetlerle devleti yıprattılar. I. Dünya Savaşı devam ederken 1915'te Doğu Anadolu'da katliama kalkışınca Anadolu dışına tehcire mecbur edildiler.

Rumlar, kurdukları Etniki Eterya cemiyetiyle bağımsız bir Yunanistan devletinin doğmasını sağladılar. Anadolu'da kalan Rumlar ise, Yunan işgali sırasında Batı Anadolu ve Karadeniz'de Türklere karşı terör eylemlerine giriştiler, işgal kuvvetlerine yardım ettiler. Onların bu olumsuz tutumu sebebiyle Lozan Antlaşması hükümleri gereği Yunanistan'daki Türklerle mübadele edildiler.

Dış Sebepler

1. Batı'da Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform Hareketleri ve Bunların Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri: Osmanlı Devleti, kısa sürede çağının en güçlü devletlerinden biri olurken, önemli ticaret yollarını da kontrolü altına almıştı.

Batı dünyasında yaşanan coğrafi keşifler süreci ile Osmanlı Devleti'nin egemen olduğu alanlardan geçen ticaret yolları eski önemini yitirmişti. Bunun yanında Amerika'nın keşfedilmesi ve buradaki kıymetli madenlerin Avrupa'ya aktarılması, Osmanlı para düzenini bozmuştur.

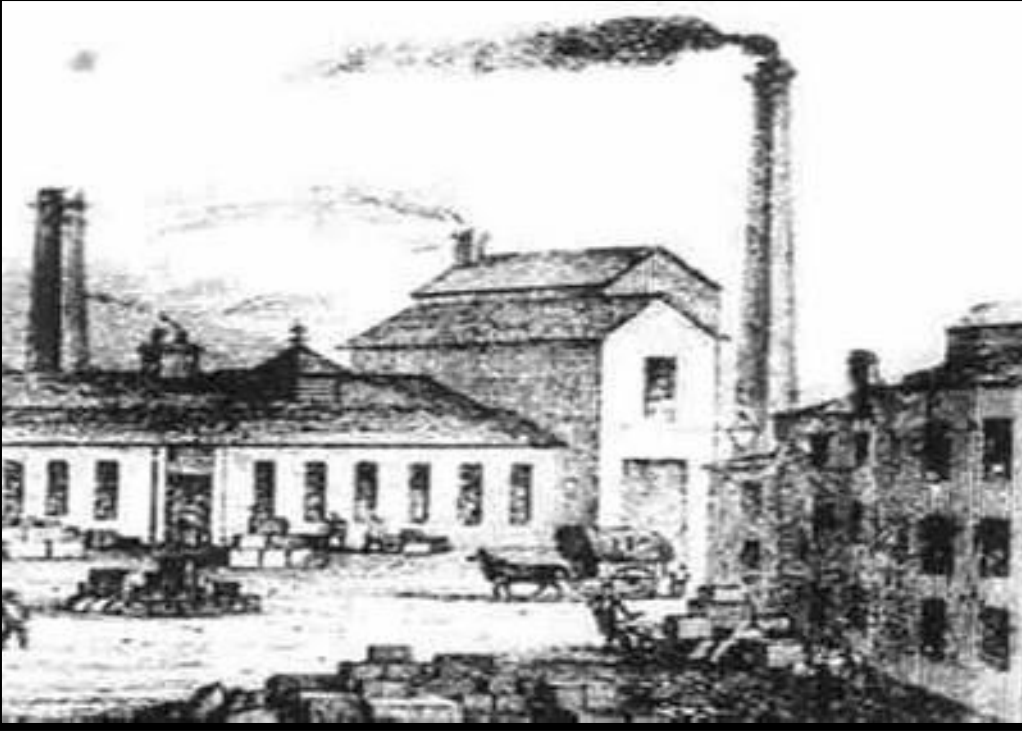
2. Kapitülasyonlar ve Osmanlı Devleti

Üzerindeki Etkileri: Kapitülasyon, yabancı bir devlet uyruğunun oturduğu ve iş yaptığı ülkede, o ülkenin vatandaşlarına tanınmayan bazı ayrıcalıklardan yararlanmasına denir. Bu ayrıcalıklar ekonomik, kültürel, adlî vs. olabilir.

Osmanlı tarihinde 1535 yılında Fransa'ya ilk kez ticarî imtiyazlar içeren bir kapitülasyon verilmiştir. Fransızlara verilen kapitülasyonlar daha sonra İngiliz ve Hollandalılara da verilmiştir ki bu ayrıcalıklar zamanla tüm Avrupalı devletlere tanınmıştır.

Osmanlı Devleti zaman içerisinde kapitülasyonların da etkisi ile Avrupalı devletlerin açık pazarı haline gelmiştir. Bu kapitülasyonlar zamanla devlet için büyük yük haline gelince onlardan kurtulmak için, çeşitli defalar teşebbüste bulunulmuş ama Osmanlı Devleti yıkılana kadar sonuca ulaşamamıştır. Türkiye kapitülasyonlardan ancak, Lozan Antlaşması ile kurtulacaktır.

Sanayi İnkılâbı'nı çağrıştıran bir fabrika tasviri.

3. Sanayi İnkılâbı ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri:

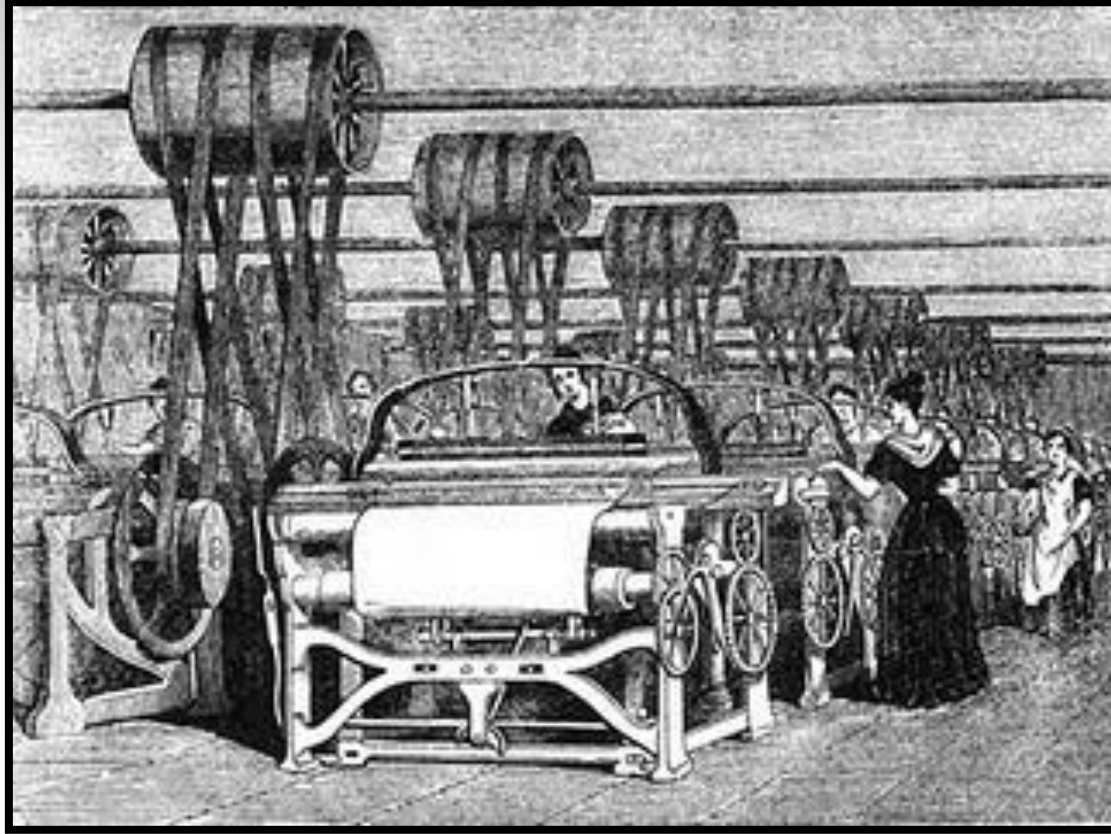
XVIII. yüzyılın
ikinci yarısında

Avrupa'da yaşanan Sanayi İnkılâbı, üretim maliyetini düşürmüştü, mal miktarını artırmıştır. Osmanlı Devleti ucuz hammaddesi, kalabalık nüfusu ve kapitülasyonlar sayesinde düşük gümrük vergisiyle, Avrupalı devletler için çekici bir pazar olmuştur. Yerli Osmanlı sanayisi Avrupa ile yarışamayarak darbe yemiştir.

Osmanlı Devleti Sanayi İnkılâbı'ndan olumsuz yönde etkilenmiştir. Zira Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki bu gelişmelerden etkilenmemesi için başvurulacak yol kendi sanayisini korumak bunu çağdaş teknolojiyle güçlendirmektir. Fakat bunlar mümkün olamamıştır. Çünkü kapitülasyonlar ile yabancı devletlere verilen ayrıcalıklar, Osmanlı Devleti'nin elini kolunu bağlamıştır.

Savaşlar dolayısıyla malî durumunun bozulması ve izlenen yanlış ekonomik politika Osmanlı Devleti'ni batılı devletlerden borç almaya zorlamıştır

*Sanayi İnkılâbı'nı
çağrıştıran bir
fabrika tasviri.*

Alınan paralar yerinde kullanılmadığı için Osmanlı Devleti sonunda iflas ettiğini açıklamıştır. Bunun üzerine 1881'de Düyun-ı Umumiye İdaresi kurulmuş ve bu kurum devletin gelirlerinin bir bölümüne el koymuştur.

4. Fransız İnkılâbının Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri:

1789'da başlayan
Fransız İnkılabı, her
vatandaşın özgürlüğü,
insanların yasalar karşısında
eşitliği, milletin demokratik
bir düzenle yönetilmesi,

anayasaların yapılması, devletin laikleştirilmesi ve milliyetçi bir
niteliğe büründürülmesi gibi mühim fikirleri doğurdu.

Fransız ihtilalinden bir tasvir.

Fransa'da ortaya çıkan bu anlayış önce Avrupa'da ve sonrasında tüm dünyada etkili oldu. Ortaya çıkan yeni kavramlar, Osmanlı Devleti gibi çok uluslu devletlerde yıkıcı etkilere sebep oldu. Yakınçağda Sırlar, Rumlar, Bulgarlar, Romenler vs. ayaklandılar ve önce özerklik daha sonra da bağımsızlıklarını elde ettiler.

İhtilal anından bir enstantane

5. Osmanlı Devletinin Jeopolitik Konumu:

Anadolu, Avrupa-Asya-Afrika kıtalarını kontrol altında tutabilecek önemli bir noktada bulunmaktadır ve kıtaların düğüm noktası olarak bir köprü özelliğine sahiptir. Tüm bu özellikleri Anadolu'yu bütün devletlerin hedefi haline getirmiştir. Osmanlı Devleti'nin jeopolitik, jeostratejik değeri büyük güçlerin Balkanlar, Kafkaslar, Ortadoğu ve Orta Asya'da söz sahibi olabilmek için bölgeye büyük bir önem vermelerini gerektirmiştir.

6. Büyük Devletlerin Osmanlı Devleti Üzerindeki Emelleri ve Uyguladıkları Baskı Metotları:

Yakınçağ'da İngiltere, Rusya, Fransa, Almanya, A.B.D, İtalya, Avusturya-Macaristan gibi devletler Osmanlı siyasi literatüründe "*Düvel-i Muazzama*" olarak anılmıştır. Bu devletlerin Osmanlı aleyhindeki politikaları devletin yıkılışında oldukça etkili olmuştur. Büyük devletlerin Osmanlı politikaları kısaca özetlenecek olursa;

İngiltere: İngiltere XIX. Yüzyıl'da Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü savunan bir politika izledi. Zira sömürgesi Hindistan'a giden yolu güvence altında tutmak için Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü savunurken, ticari açıdan da Osmanlı coğrafyasını açık pazar olarak kullanmak istiyordu. Zaman zaman Fransa ile işbirliği yaparak, Rusya'nın Osmanlı Devleti'ne hakim olmasını önlemeye çalıştı.

Fakat 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin kendi bağımsızlığını koruyamayacak duruma düştüğüne hükmederek, Kıbrıs ile Mısır'ı işgal etti. Rusya'nın kışkırtmasıyla Balkanlar'da çıkan isyanları destekledi. Zayıf haliyle varlığını sürdüremeyeceğini anladığı Osmanlı topraklarını parçalamaya karar verdi.

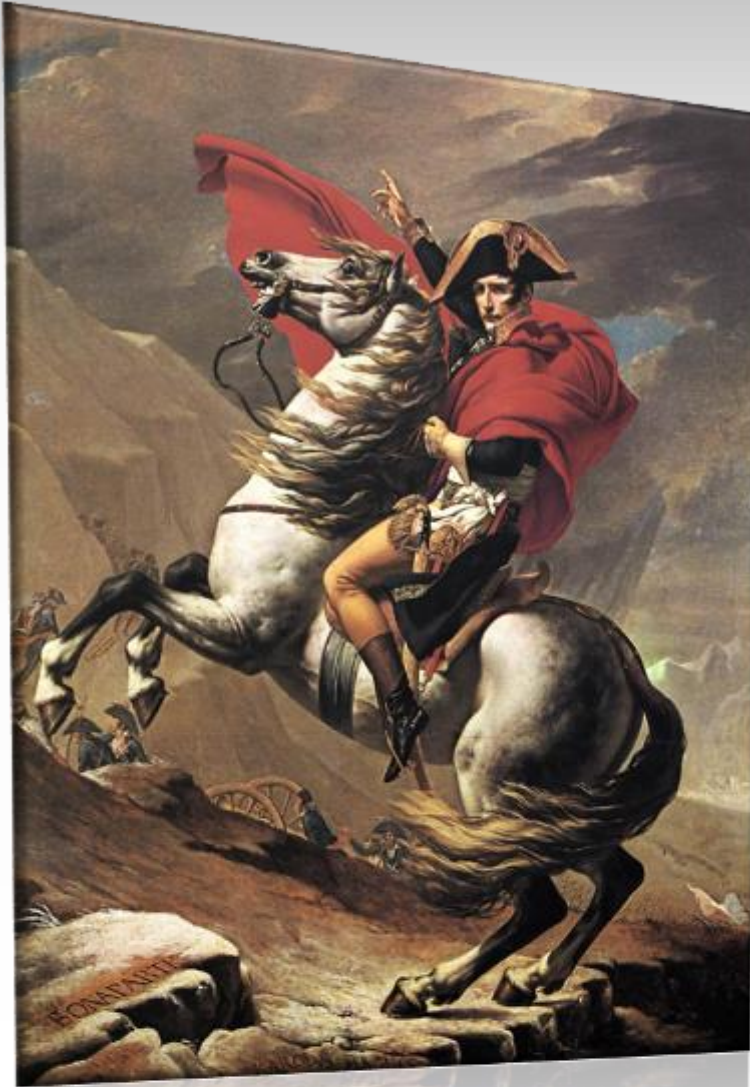
Rusya: Hemen her fırsatta Osmanlı Devleti'ni yıkmaya yönelik faaliyetler içinde bulunan Rusya, Osmanlı Devleti'ni paylaşmayı öngören projeler de ortaya atmıştır.

Rus Çarı I. Nikola
(1796-1855)

Rus çarları içinde belki de en büyük Türk düşmanı Çar I. Nikola idi. Osmanlı Devletine karşı 1827-28 ve 1853-55 yıllarında iki defa savaş açmıştır. Osmanlı Devleti'ne ilk defa "*hasta adam*" yakıştırmasını yapan da bu çardır.

Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıkları kışkırtmaktan geri durmayan Rusya 1877’de Osmanlı Devleti’ni tek başına yıkmak için harekete geçmiştir. Savaşın sonunda önce şartları ağır Ayastefanos anlaşmasını imzalattırmış, sonra Almanya, İngiltere ve Avusturya’nın işe karışmasıyla Berlin Antlaşması imzalanmış ve Osmanlı Devleti ağır bir darbe yemiştir. Osmanlı Devleti ile Rusya arasındaki son savaş Birinci Dünya Savaşıdır.

Napoleon Bonaparte
(1769-1821)

Fransa: Uzun yıllar boyunca dostça ve iyi ilişkilerin kurulduğu Fransa ile olan ilişkiler Yakınçağ'da bozulmuştur. Napolyon Bonaparte 1798'de Osmanlı Devleti'nin elindeki Mısır'a saldırdı. 1830'da Cezayir'i daha sonra da Tunus ve Fas'ı işgal etti.

XIX. yüzyılın neredeyse tamamında Osmanlı Devleti aleyhine faaliyetlerde yer alan Fransa, I. Dünya Savaşı öncesinde imzalanan gizli anlaşmalarla Anadolu'da kendisi için büyük bir pay alacaktır.

Avusturya-Macaristan: Bu devlet yükselme döneminden itibaren Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki en büyük rakibi idi. Bütün XVI. ve XVII. yüzyıllarda Osmanlı Devleti, Avusturya'ya karşı üstünlüğünü kabul ettirmişti. Ne var ki, 1683 Viyana bozgunu sonrasında durum değişmiştir.

Avusturya zaman zaman Rusya ile ittifaklar yaparak Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan atmak için ortak hareketlere girişmişti. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Avusturya, dikkatini Balkanlar üzerinde yoğunlaştırmış ve bu bölgeden Ege'ye uzanmak istemiştir.

Son olarak 1908'de Bosna-Hersek'i Osmanlı Devleti'nden almıştır. Bundan sonraki siyasi ve askeri olaylarda Avusturya, Almanya'yı takip etmiş ve müttefiki olmuştur. Almanya ve Avusturya ile Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşında aynı ittifak içinde yer almıştır.

Almanya: 1871'de milli birliğini tamamladıktan sonra, takip ettiği siyasî ve iktisadî politikalar sayesinde Avrupa'nın güçlü devletleri arasına giren Almanya, XIX. yüzyılın son çeyreğinde İngiltere'ye karşı Osmanlı Devleti'nin dayanacağı yeni güç olmuştur.

Özellikle II. Meşrutiyet'in ilanından sonra, Osmanlı-Alman ilişkileri daha da sıklaşmış ve Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yanında yer almasına neden olmuştur.

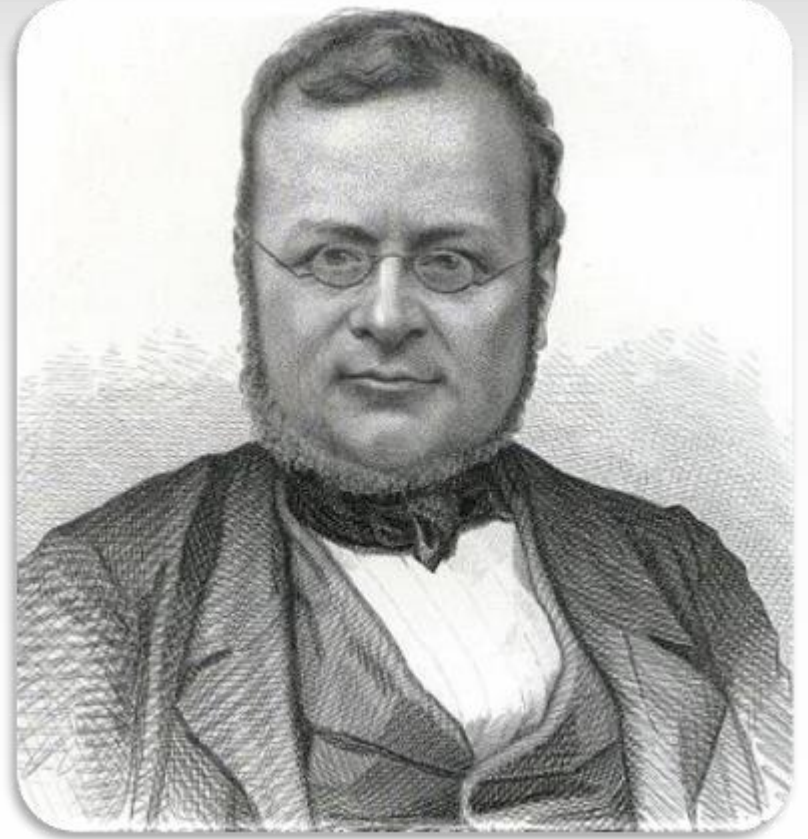
Alman İmparatoru II. Wilhelm (1859-1941)

İtalya: İtalya da Almanya gibi milli birliğini XIX. yüzyılın ikinci yarısında tamamlamış bir devlettir. Ancak sömürgeleşme yarışında İtalya'da geç kalmıştır.

Dünya'nın büyük bir bölümü diğer Avrupalı devletlerce sömürgeleştirildiği için, İtalya şansını Osmanlı topraklarında denemek istemiş ve 1911 yılında Trablusgarp ve Bingazi'yi işgale başlamıştır. Ardından Rodos ve 12 Ada'yı işgal eden İtalya ile Osmanlı Devleti, 1912'de Uşi Antlaşması'nı imzalamış ve günümüz Libya topraklarını kaybetmiştir.

İtalya, Birinci Dünya Savaşı'na İtilaf devletlerinin yanında katılmış Osmanlı Devleti'ne karşı savaşmıştır. Ancak savaş sonrası gelişmeler İtalyanları Anadolu'da hayal kırıklığına uğratacaktır.

İtalyan Milli Birliğinin Kurucusu Kont Cavour

A.B.D.: Osmanlı Devleti ile Amerika arasındaki ilişkiler başlangıçta kültürel amaçlara yönelik olup zamanla ekonomik alana yönelmiştir. Daha sonra Amerikalı misyonerler Osmanlı Devleti'ne gelmeye başlamış özellikle sağlık, din, eğitim alanlarında görev yapmışlardır.

A.B.D.'nin Türkiye ile ilgili dış politikası Birinci Dünya Savaşının ardından ağırlık kazanmıştır. I. Dünya Savaşı sonrasında ABD başkanı Wilson'un yayınladığı ilkeler ülkemizde uzun süre gündemde kalacaktır.

Büyük devletler Osmanlı Devleti üzerindeki emellerine ulaşmak için çeşitli baskı metotları uygulamışlardır. Bu baskılar şunlardı:

Kültürel Baskı (Yabancı okulları ve misyonerlik)

Ekonomik Baskı (Kapitülasyonlar, borçlar ve Duyun-ı Umumiye)

Siyasî Baskı (Diplomatik baskılar)

Askerî Baskı (Savaş ve haksız işgaller)